

KÜLASTAGE VARANGUT!

Varangu küla asub meie rajooni loodepiiril. Väike-Maarjast umbes 15 kilomeetrit Paida poole.

Kültsi juurest algavad metsasalu mõlemal pool maanteed, ulatudes nõnda kuni Pikevereni. Siis aga tõuseb tee põllukünkale. Ida poolse rahametsa tumerohelisel taustal säteb vesi. Siia, allikate ni, on maanteelt vaevalt paar sada meetrit.

Piki madalat kaldajärskut paikneb kümnekond lättekohata. Kristallilise veega moodustab väikese allikajärve, mis aheneb veidi kaugemal jõeks. Allikad on veerikkad. Vähem kui kilomeetri kaugusel neist oli varasematel aastatel suur vesiveski, mida toitsid allikaveed.

Allika kaldal, iidsete pargipuude keskel asub endine Varangu mõisahooned. Nüüd on

siin algkooli. Mõisa valitsejamaajas — praeguses metskonnahoones — elustuvad kunstiajalooliselt kallid mälestused. Sajandi alguses elas siin noorukina tühemat aega maailmakuulus eesti graafik Eduard Viiralt. Siit on pärit tema esimesed lapsepõlvejoonistused, mida säilitatakse Tallinna Riiklikus Kunstimuuseumis koos tema hilisemate, maailmaklassikasse kuuluvate töödega.

Allika kaldal, Pikevere poolsel küljel on praegu veel tun- da vana koolimaja ahervare. Sajandivahetusel oli siin õpetajaks Nadalama külast pärinev koolmeister Brehm. Tema tütar Paula Brehm oli qu- üks esimesi eesti professionaalseid lauljattare, kelle kontserdireisid küünisid mitmetesse Euroopa maadesse.

R. HALLIMAE